

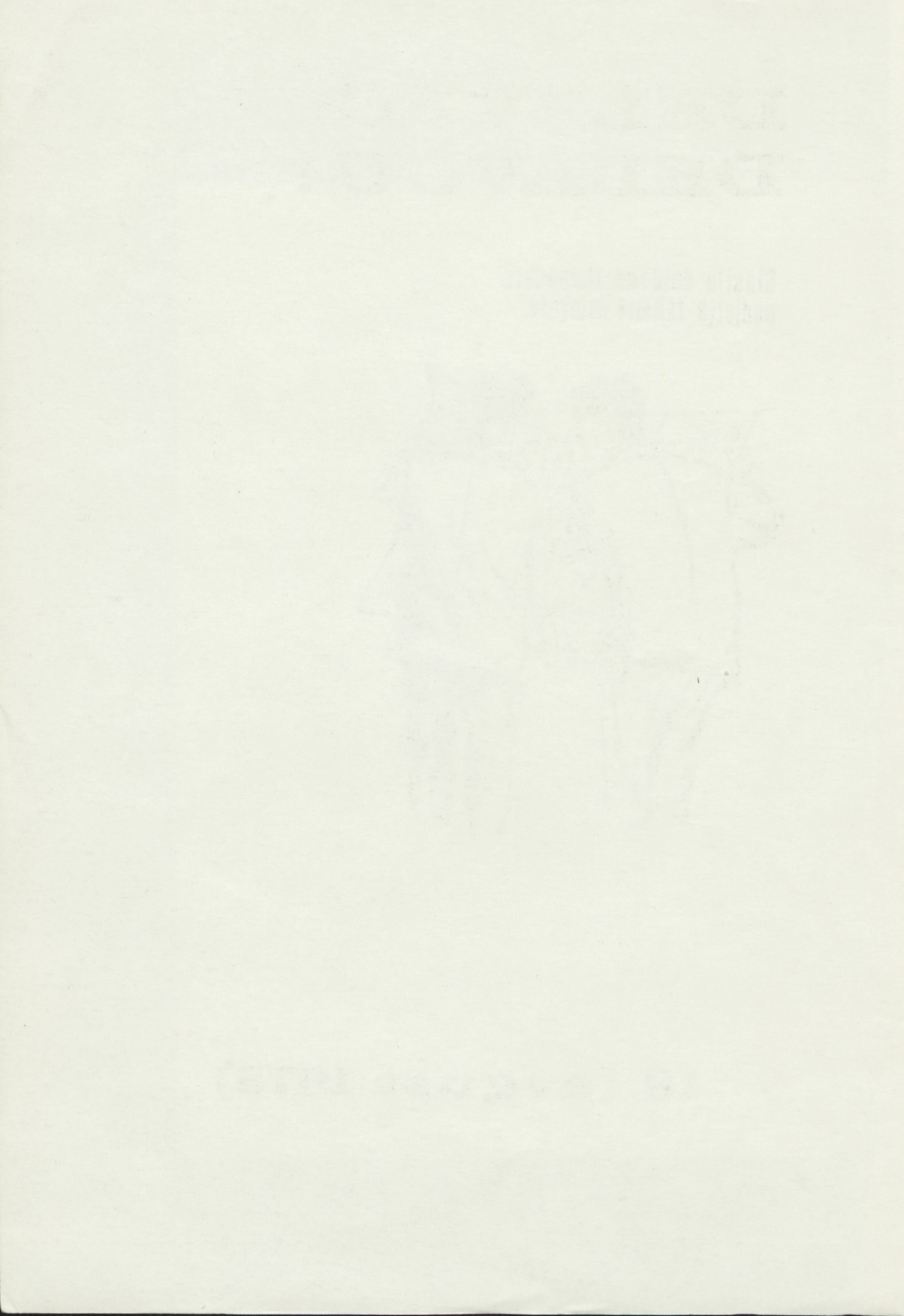
DELAVEC- DELAVCU!

Glasilo delovne skupnosti
podjetja TERMIT domžale

OB 15 LETNICI

17. (julij 1975)

TRIDESET LET V SVOBODI

DELAVEC - DELAVCU
glasilo kolektiva
"TERMIT" Domžale

Ureja uredniški odbor
Sedušak Boris - urednik

Zupanc Olga
Jerman Jože
Urbanija Anton
Lavrič Angelca
Avbelj Franc
Mazaj Milan

Organizacijski odbor
Sedušak Boris
Habjan Marija
Zupanc Olga

Tisk:

Delavska univerza
Domžale

ZA DVOJNO ČRTO

V tej, posebni številki objavljamo prispevke ob 30. letnici osvoboditve, 25. letnici delavskega samoupravljanja, 15. letnici podjetja in ob Dnevu rudarjev.

Ob tako pomembnih jubilejih naše družbe, kot tudi podjetja vam želim še obilo delovnih uspehov.

Urednik

Slavko Petek

O B V E S T I L O !

PROSLAVA OB

30. LETNICI OSVOBODITVE,

25. LETNICI DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA,

15. LETNICI PODJETJA "TERMIT" IN
DNEVU RUDARJEV

BO V KANDRŠAH PRI VIDERGAR FRANCU, DNE 3. JULIJA 1975 S PRIČETKOM OB 15. URI.

GLEDE PREVOZA BOSTE OBVEŠČENI S PLAKATI.

SLAVNOSTNI GOVORNIK NA PROSLAVI BO TOV. NARAT MILAN, SEKRETAR OBČINSKEGA KOMITE TEJA 'ZK DOMŽALE.

PROSLAVE SE UDELEŽITE POLNOŠTEVILNO!

Komisija za izvedbo
proslave

TRIDESET LET V SVOBODI

Trideset let je minilo od takrat, ko so napredne sile sveta zmagale nad mračnjaškimi hordami fašizma, trideset let neumorno delamo na dograjevanju našega samoupravnega sistema, trideset let je postalo ponavljajoči se ritem besed, s katerimi hočemo povedati vsaj del ti stega, kar smo ustvarili. Z izgovorjenimi besedami pa hočemo in želimo poseči, tudi nazaj v dogajanja tistih dni, ko so bile izrečene prve besede o naši stvarnosti, ko so odjeknili prvi streli proti razbesnelim ubijalcem in zatiralcem, ko se je iskra upora razplamtela v krvavem boju in revoluciji.

Tudi na našem območju Ihana, Domžal in Moravč se je začela v letu 1941 rojevati nova ljudska oblast, katera je vsklila pri tedanjih organizatorjih upora proti fašizmu, kateri so bili organizirani v komunistični partiji in osvobodilni fronti slovenskega naroda.

Vsi ti sejalc naprednih idej so bili neumorni aktivisti za boljše življenje človeka.

Tako so vsi ti napredno misleči ljudje šli v borbo z desetkrat močnejšim sovražnikom in ga po štiriletni borbi tudi premagali, seveda z velikim številom žrtev. Po končani vojni, so se zopet ti aktivisti znašli med prvimi za obnovitev tako zelo porušene domovine.

Leta 1950, ko so začeli delavci prevzemati tovarne v svoje roke, so se zopet našli prav ti aktivisti, tokrat kot pobudniki naprednih idej delavskega samoupravljanja.

Tako je tudi v Termit-u delavsko samoupravljanje zelo široko razvejano saj imamo tretjino ljudi izvoljenih v delavski svet, izvršni odbor, obratne svete in razne komisije kot pomožne organe upravljanja.

Upamo, da se bo to samoupravljanje še bolj razširilo in tudi dobilo večje pravice, kakor tudi dolžnosti na področju gospodarskega gibanja, saj že potekajo priprave, da po novem letu tudi v Termit-u organiziramo TOZD-e, kar bo samoupravljanje še bolj poglobilo.

Slavko Petek

petindvajset let samoupravljanja

Delavski razred Jugoslavije si je kot prvi v zgodovini borbe za zgraditev socializma zagotovil pravico neposrednega upravljanja gospodarskih podjetij.

Po sprejetju zakona o upravljanju gospodarskih podjetij, ki je pomenil revolucionarni korak v smeri uresničevanja socialistične demokracije v naši državi, je bila skrb delavskega razreda, da so se določbe tega zakona pravilno in čim prej izvedle.

Prve volitve delavskih svetov in upravnih odborov so bile v letu 1950, zadnji rok za izvedbo volitev pa je bil 15. september. Ob tem so bile seveda tudi točno določene, tako sestava kandidatne liste, kot izvedba volitev.

Tako je volilna komisija "Keramično - kemične industrije" iz Kamnika (kasnejši "SVIT") izdala navodila volilnim odborom za volitve v delavske svete dne 30.8.1950, volitve pa so bile v petek, 1. septembra 1950 leta. Prvi samoupravni organi so bili v sklopu celega podjetja in so bili v njih zastopani tudi delavci iz obeh naših obratov.

Podjetje "TERMIT" pa je imelo prvo zasedanje svojega delavskega sveta 15.7.1960 to je takoj po ustanovitvi. Na tem zasedanju je bil imenovan tudi prvi upravni odbor novo ustanovljenega podjetja. Z razvojem podjetja se je tudi samoupravljanje širilo in preraslo v popolno upravljanje podjetja.

Nova ustavna ureditev je postavila tudi temelje novih samoupravnih odnosov v naši družbi, ki zagotavljajo vsakemu delavcu pravico odločanja. Razvila je delegatski sistem preko katerega delavci uveljavljajo svoje zahteve in pravice. Samoupravljanje je postalo dolžnost vsakega zaposlenega in mu tako daje tudi odgovornost. Te odnose bomo morali še naprej razvijati, širiti na vsa področja dela, da bomo dosegli tiste cilje, za katere so se borili in žrtvovali naši borci.

Boris Sedušak

ob petnajst letnici obstoja podjetja TERMIT

Podjetje je bilo ustanovljeno 1.7.1960, po osamosvojitvi obratnih enot od matičnega podjetja "SVIT" Kamnik in praznuje letos svojo 15-letnico obstoja. S svojo proizvodnjo spada v dejavnost 116-13 rudniki kremenčevih peskov in se bavi s eksploatacijo kremenovih peskov, njih predelavo in proizvodnjo pomožnih livarskih sredstev.

Predmet poslovanja:

- izkoriščanje in predelava kremenovih peskov, proti ognju odpornih glin in drugih kovinskih in nekovinskih mineralnih surovin ter njih drobljenje, mletje, čiščenje, obogatenje in oplemenitenje za livarske in druge namene,
- izdelovanje talil, premazov, izolacijskih in exotermnih sredstev ter ostalih pomožnih livarskih sredstev,
- nadrobna prodaja kremenovih peskov in pomožnih livarskih sredstev posameznim fizičnim osebam.

Osamosvojitve takratnih obratnih enot "Peskokopi" Moravče in obrata "Ihan", je narekovala specifičnost proizvodnje, kakor tudi sami pogoji tržišča (Železarsko - livarsko potrošno področje).

Obrati se v današnjem sestavu s svojimi proizvodi proizvodno in komercialno dopolnjujejo ter omogočajo podjetju večjo specializacijo proizvodnje izdelkov, namenjeni črni in barvni metalurgiji.

Vse od ustanovitve pa do danes se je podjetje z prizadevnostjo delovnega kolektiva in ostalih družbeno - političnih skupnosti razvijalo in širilo ter ustvarilo sodoben livarski servis za potrebe naših kupcev po vsej državi.

S porastom količinske proizvodnje, večje izbire in osvajanja sodobne tehnologije smo postali eden glavnih proizvajalcev livarskih sredstev v Jugoslaviji. Izbor proizvodov je obširen in naši potrošniki ga z uspehom uporabljajo.

Program podjetja sestoji iz naslednjih proizvodnih grup in to:

- kremenov pesek
- ognjestalne mase

- vezivna sredstva
- premazi
- exotermna sredstva
- izolacijska sredstva
- talila
- likopodij
- modelne mase in kiti
- mletje nekovin
- ostala livarska pomož. sredstva

Hiter razvoj livarske potrošnje in ugoden plasman naših proizvodov terja povečano proizvodnjo pomož. livarskih sredstev in je predviden v perspektivnem programu podjetja, katerega bomo pričeli izvajati v okviru interesne skupnosti proizvajalcev in potrošnikov livarskih sredstev v drugi polovici letošnjega leta.

Naši kupci s področja metalurgije so vse večje železarne in livarne jekla, sivega liva in barvnih kovin na celotnem jugoslovanskem področju.

Od celokupne realizacije gotovih proizvodov odpade na republiko Slovenijo 56 % in na ostale republike 44 %, v odvisnosti na obstoječe kapacitete in potrošnjo istih.

V povečani dinamiki proizvodnje in prodaje so podani vsi ekonomski pogoji gospodarjenja, kateri se odražajo v gibanju količinske in vrednostne realizacije, doseženega dohodka in skladov v odnosu na število zaposlenih. Za analizo poslovanja v tem obdobju vam podajamo naslednje podatke:

Leto	Štev. zaposl.	Količinska realizacija	Celotni dohodek	Dohodek	Skladi podjetja
1960	129	37.782	3.756.430	2.302.909	287.900
1961	145	48.701	4.992.646	2.285.427	553.399
1962	152	56.727	4.530.656	2.313.575	586.293
1963	173	72.297	6.139.449	2.381.205	370.234
1964	191	96.339	7.302.501	2.385.144	337.371
1965	182	99.535	8.172.497	2.644.818	247.248
1966	178	74.582	8.832.916	3.232.426	361.971
1967	175	76.428	9.242.575	2.911.373	181.382
1968	174	78.686	14.565.424	5.333.839	470.186
1969	181	83.456	16.501.874	5.630.441	113.886
1970	181	96.575	17.232.430	6.608.455	961.070

1971	196	99.151	19.875.801	7.683.759	1.378.347
1972	194	95.777	21.624.338	7.772.076	582.304
1973	185	100.079	26.297.716	9.023.922	361.626
1974	180	108.968	40.457.767	12.853.531	1.825.171

Plan

1975	198	13.262	39.237.000	3.400.000	2.600.000
------	-----	--------	------------	-----------	-----------

S primerjavo indeksnih razmerij ugotavljamo v obstoječem obdobju leta 1974/60.

1. da se je število zaposlenih povečalo	za 39,50 %
2. da se je količinska proizvodnja z višjo predelavo povečala za	188,41 %
3. da je celotni dohodek povečan za	977,02 %
4. da je dohodek povečan za	458,14 %
5. da so skladi podjetja povečani za	533,96 %
6. da se je produktivnost na zaposlenega povečala za	148,91 %

Vsi doseženi rezultati so spodbudni in nam nakazujejo možnost še hitrejšega razvoja v ožji in širši družbeni skupnosti (program razvoja 1975/80).

Poglobljeno samoupravljanje in večja skrb za zaposlene po vprašanju urejanja delovnih pogojev, stanovanjske izgradnje in ostalih nalog družbenega standarda - dopusti, rekreacija naj prispevajo k zboljšanju delovnih in življenjskih razmer zaposlenih.

Na osnovi teh ugotovitev lahko zaključimo, da je naše podjetje uspelo premostiti nastale težave ter se s svojim vstrajnim in dokaj uspešnim delom ustvariti ugodne pogoje razvoja tudi v naslednjem obdobju.

Viljem Limoni

kje je začetek ?

15 let obstoja "TERMIT-a" ne predstavlja obletnico podjetja zavirljive starosti, vendar če pogledamo še malo dlje nazaj ugotovimo, da naša obrata le nista tako mlada. Ob tej priliki je prav, da malo pobrskamo po zgodovini in da sedanji generaciji prikažemo bežen pregled razvoja oziroma nastanka podjetja, oziroma da skušamo ugotoviti kdo in kdaj so pričeli z delom in kako je prišlo do sedanjega obsega proizvodnje. Pri tem se ne moremo pohvaliti, da smo imeli dovolj podatkov oziroma virov, ki bi pričali o posameznih dogodkih, vendar smo le uspeli nekaj teh zbrati in iz njih ugotoviti kratek zgodovinski razvoj.

----- . -----

Obrat "Peskokopi" je kot rudnik kremenovega peska verjetno imel že predhodnike več 100 let nazaj, saj je že v "Slovincu" 5.2.1880. objavljeno v poročilu iz Brdskega okraja, "da je v moravški dolini na milijone vagonov kremenastega belega in rjavega peska, kateri se vozi v steklarnice iz kojega se steklo dela". Kam so vozili pesek ni razvidno. Tudi na podlagi izkopov je videti, da se je v moravški dolini pesek že pred več desetletji izkoriščal, seveda v manjših količinah in tam kjer je bil najbolj primeren in najlažje dostopen. Za livarske potrebe pa se je pesek pričel kopati pred drugo svetovno vojno. Proizvodnja je bila tedaj od 1 do 2 vagona dnevno. Pesek se je odkopaval ročno in s konji vozil na postajo v Domžale. Že v letu 1938 je bila proizvodnja 5.400 ton in je postopno naraščala, tako da je v letu 1946 znašala že 11.520 ton. Tudi med vojno je odkopavanje potekalo več ali manj nemoteno. Kremenove peske so v tem času pridobivali privatniki in sicer Osolin Janez iz Domžal, Pirc Teodor iz Ljubljane, SILICIUM - družba iz Ljubljane, Tomc Ignac iz Moravč in Šuštar Ernest, posestnik iz Drtije.

15. marca 1947 pa je bil ustanovljen obrat "KREMEN" Domžale, ki je takoj po ustanovitvi dobil ime "OKRAJNO PODJETJE KREMEN DOMŽALE".

Do ustanovitve tega podjetja je prišlo zaradi vse večjih potreb po kremenovih peskih železarn in livarn in zaradi stalnih medsebojnih sporov med prej navedenimi privatniki, ki so kopali pesek, na od Moravčanov kupljenih parcelah, in ga ponujali železarnam in livarnam. 10.1.1947 je poznani stari livar iz Jeseniške železarne, sedaj že pokojni TORKAR Franc predlagal, da bi se vsi privatniki, ki so tedaj proizvajali peske združili v delniško družbo oziroma zadrugo ali v državno podjetje. Na ta predlog je Okrajni ljudski odbor v Kamniku, dne 14.1.1947. izdal Odlok s katerim je razveljavil vse dosedanje zakupne pogodbe in ustanovil podjetje "KREMEN" Domžale. Za prvega obratovodjo je pooblastil sedaj že pokojnega SMOLNIKAR Ivana iz Domžal.

Takoj ob ustanovitvi je imelo podjetje zaposlenih približno 30 delavcev. Med njimi so bili tudi že sedaj zaposleni kot so: Lavrač Maks, Kocjančič Andrej, Kos Jože, Novak Anton, Gregorič Davorin in Brinovec Mirko.

V letu 1947 je bila proizvodnja 7.990 ton in je kasneje hitro naraščala (v letu 1948 - 16.595 ton, 1949 - 16.267 ton, 1950 - 24.883 ton, 1951 - 18.830 ton, 1952 - 17.286, 1953 - 23.262 ton, 1954 - 22.405 ton, 1955 - 21.969 ton, 1956 - 24.859 ton, in 1957 - 22.568 ton). Tudi število zaposlenih je stalno naraščalo in je bilo v letu 1950 zaposlenih že 50 delavcev.

Odkopavanje v tem času je bilo primitivno in nesistematsko in je dejansko bilo prilagojeno pogojem, ki so bili za takrat značilni. Zanimiv je dokument od privatne firme Osolin - Zorman iz Domžal, ki 17.10.1946. poroča Okrajnemu odboru OF v Ljubljano o inventarju v peščenih jamah in sicer: 4.064 kg tračnic, 4 kom vagončki, 6 kom krampov, 8 kom lopat, 4 kom samokolnic, 13 m³ debelih desk, 12 m³ lesa za podloge tračnic in 6 m³ lesa za rampo pri rdečem pesku.

1. januarja 1950 je bilo Okrajno podjetje KAMNIK razformirano in priključeno na novo ustanovljeni KERAMIČNO - KEMIČNI industriji KAMNIK podkatero se je priključil tudi obrat "KREMEN" Domžale. Toda vodstvo obrata se je menjalo in ga je od 1.4.1952. naprej vodil FRÖHLICH Otton iz Ljubljane do 1.2.1957, ko je tehnično vodstvo obrata prevzel sedanji direktor podjetja OTRIN Janez.

V letu 1948 je podjetje ustanovil lastni vozni park z nabavo 6 tovornjakov "FIAT", ki so po tem še dolgo vrsto let služili za prevoz peska.

Tlačilno maso je vse do leta 1955 izdeloval privatnik TOMC Ignac iz Zaboršta in je šele takrat podjetje v Zajčevem mlinu v Jaršah prevzelo to proizvodnjo.

V septembru 1950 leta so bile tudi prve volitve v delavski svet in upravni odbor podjetja in je takrat prešlo upravljanje v roke delavcev. Tudi sindikalno življenje je bilo tisti čas uspešno organizirano, kar pričajo še dosedaj nekatere ohranjeni dokumenti.

V desetih letih obstoja podjetja od 1947 do 1957 je število zaposlenih nihalo od 50 do 60 delavcev. Imeli so takrat tudi več nesreč pri delu med njimi tudi tri s smrtnim izidom. V letu 1952 je v peskokopu št.5. nad Nadlogom zaradi podkopavanja zasulo delavca MRČUN Janeza, v avgustu 1953 pa se je smrtno ponesrečil šofer PESTOTNIK Jože, ko je pri pranju avtomobila prišel po cevi, ki jo je držal v roki, v stik z električno napetostjo. Tretji CERAR Anton pa se je ponesrečil v letu 1958 izven delovnega časa, ko je z električnim tokom lovil ribe.

Na pobudo novega obratovodje Janeza OTRIN-a je bila 7. septembra 1958 otvorena prva pralnica kremenovih peskov, kar je bil dejansko prvi korak k industrijskemu načinu eksploatacije in oplemenitenja surovin, ki so se dolga leta odvažale v naravnem stanju k potrošnikom. Pralnica je bila postavljena na sedanjem mestu in je bila v celoti izgrajena v domači režiji ob podpori velikega števila udarniškega dela tedaj zaposlenih delavcev. Z rastočim tehnološkim razvojem pa so nastajale tudi potrebe po kadih, ki so pričeli prihajati v podjetje.

Vse do leta 1960, ko je obrat spadal pod Keramično - kemično industrijo, pozneje pod imenom "SVIT" Kamnik, se je eksploatiralo še večinoma naravne peske in proizvajalo tlačilno maso. V letu 1960 pa je bil obrat priključen na novo ustanovljenemu podjetju "TERMIT" Domžale.

--- . ---

Tudi obrat Ihan ima pred nastankom podjetja "TERMIT" pestro zgodovino. Že pred 150 leti sta ob Mlinščici, kjer danes stoji mlin "ČUK" obratovala dva mlina. Pozneje so manjše mline porušili in tam postavili žago. Večji mlin so prezidali in povečali in so v njem že od leta 1890 dalje mleli zemeljske barve. Tedaj je bil lastnik mlina Janez Grčar. Leta 1926 se je obrat razširil za proizvodnjo anilinskih barv. Takrat je bil lastnik Herman Grčar pod katerim vodstvom pa je tovarna kmalu propadla. Leta 1930 pa je postal njen lastnik Franc ČUK, veletrgovec in tovarnar iz Celja in po katerem ima mlin še danes ime. V letu 1939 do 1942 pa je ta obrat imel v zakupu Feliks GOROPEČNIK iz Bišč. Med II. svetovno vojno so Nemci mlin priključili Državnim podjetjem Koroške. Po vojni je Goropečnik mlin prodal "KERAMIČNO - KEMIČNI INDUSTRIJI" Kamnik (1953), ki je mlin preuredila in ga uporabljala za mletje kamnin. Del opreme pa se je tedaj premestil v obrat TOBI, last istega podjetja. Na mestu, kjer je sedaj obrat Ihan - bivši TOBI, je že leta 1863 stal velik enonadstropni mlin za mletje žita. Kdo ga je zgradil ni popolnoma znano. Ta mlin je večkrat menjal gospodarje in je kasneje uspešno prodajal svoje mlevske izdelke v Avstrijo in Italijo. Leta 1879 se je mlin preuredil za mletje zemeljskih barv. 1895 leta pa je postal lastnik mlina Franc PEVC, Zidarjev iz Dola pri Ljubljani. Poleg fasadnih barv, je ta začel izdelovati tudi analinske. Leta 1913 se je povezal s Francem MULLERJEM iz Celovca, ki je kmalu začel obrat oziroma tovarno voditi po svoje.

V letu 1916 je mlin pogorel in v njem tudi lastnik. Tovarne se nekaj let ni obnavljalo. Šele leta 1929 je ostanke nekdanje PEVEC - MULLERJEV-e družbe kupila družba z omejeno zavezo imenovana JERKA. V njej so bili delničarji Franc Jerman - Špurc iz Zaboršta, ki je vplačal največjo delnico, Anton Gašperlin, Gregorevc iz Sela, ing. Kazimir Budna iz Ljubljane in šofer Rok Igličar z Dola. Postavili so novo tovarno za proizvodnjo fasadnih in oljnih barv.

Že leta 1932 je tovarna zopet pogorela in je še le v letu 1933 zopet pričela z delom ter se pod vodstvom inženirja kemije Kazimirja Budne hitro širila. V letu 1937 so v tovarno napeljali elektriko, ker vodna energija iz Mlinščice ni več zadostovala.

Pred vojno je v tovarni zaposlenih že 17 ljudi. Nemci so jo tudi priključili Državnim podjetjem Koroške in je bila upravno priključena JUB-u iz Dola. Po vojni je bil še do druge nacionalizacije njen lastnik Budna.

V aprilu 1948 je Okrajni ljudski odbor Kamnik po nacionalizaciji priključil prej privatne obrate oziroma tovarne k direkciji Okrajnih proizvodnih podjetij v Kamniku. Obrat v Ihanu so tedaj imenovali "TOBI". Leta 1949 je bil priključen h "KERAMIČNO - KEMIČNI INDUSTRIJI" Kamnik, ki se je od leta 1959 preimenovala v "SVIT" Kamnik.

Ob nacionalizaciji je prišel za prvega upravnika obrata Žan Svetlin iz Preloga, za njim pa Feliks Goropečnik iz Bišča. Ko je ta v letu 1949 postal direktor podjetja je bil imenovan za upravnika obrata Stanko Kovič, ki je to dolžnost upravljal vse do leta 1962.

Do leta 1954 je bila osnovna proizvodnja v tem obratu izdelava suhih zemeljskih barv in mletje kamenin. Po tem letu se je pričela proizvodnja preusmerjati v proizvodnjo pomožnih livarskih sredstev in sicer najprej mletje premoga, koksa, oglja in bentonita.

----- . -----

Osamosvojitve obratov "Peskokopi" in obrata "Ihan" in ustanovitve podjetja "TERMIT" Domžale, je bila posledica specifične proizvodnje in zahtev tržišča. Z uvedbo proizvodnje livarskega pomožnega materiala je novo ustanovljeno podjetje kot prvo v državi postavilo temelje proizvodnje v obliki livarskega servisa, saj je bil proizvodni program izključno usmerjen v oskrbovanje železarn in livarn s pomožnimi livarskimi sredstvi. V tej usmerjenosti obrata v okviru podjetja "SVIT" Kamnik nista imela zagotovljene prihodnosti in je bilo nujno, da je prišlo do osamosvojitve.

O ustanovitvi novega podjetja je dne 4.6.1960 sklepal Delavski svet podjetja "SVIT" in dne 14.6.1960 Skupščina občine Domžale. 28.6.1960 pa je bilo podjetje registrirano pri Okrožnem gospod. sodišču v Ljubljani. S samostojnim delom je podjetje "TERMIT" pričelo poslovati s 1.7.1960, kar je tudi rojstni datum podjetja.

Že 15.7.1960 se je sestal na svoji prvi seji Delavski svet podjetja, ki so ga sestavljali naslednji člani: Brinovec Mirko - predsednik, Gregorič Davorin, Klopčič Martin, Cerar Franc, Koprivšek Štefan, Kunaver Ignac, Jerman Jože, Hribar Valentin, Kovič Stanko, Loboda Anton, Kočar Jože, Lunar Jože in Rožič Stanko. Na tem sestanku je bil izvoljen tudi prvi uprav-

ni odbor podjetja v sestavi: Kočar Jože – predsednik, Jerman Jože, Koprivšek Štefan, Gregorič Davorin, in Otrin Janez, ki je bil član v.d. direktor po službenem položaju. 31.8.1960 je delavski svet podjetja sprejel tudi svoj prvi statut oziroma pravila podjetja s katerimi je uredil notranjo organizacijo poslovanja podjetja.

Za direktorja podjetja je po več razpisih, bil imenovan vršilec dolžnosti tega položaja ob ustanovitvi, tov. Janez OTRIN, ki to dolžnost opravlja še danes.

Za prvega vodjo računsko komercialnega sektorja je bil imenovan tov. Viljem Limoni, ki prav tako še danes opravlja v podjetju to dolžnost. Za vodjo tehničnega sektorja pa je bil imenovan tov. Jože Palma, ki pa je v začetku leta 1968 odšel v pokoj. Prvo dolžnost vodje splošnega sektorja, pa je opravljal tov. Jože Kosmač, ki je v letu 1962 zapustil podjetje. Za vodje obratov sta bila imenovana v obratu "Peskokopi" Otolani Jože (do smrti 10.2.1970) in v obratu "Ihan" Kovič Stanko (do leta 1962), ki ga je pozneje nadomestil tov. Jože Jerman, ki to dolžnost opravlja še danes.

Po osamosvojitvi je podjetje hitro napredovalo in stalno povečevalo svoj obseg proizvodnje.

Proizvodnji program se je nenehno izpopolnjeval s proizvodi pomožnih livarskih sredstev. Proizvodnja barv je stagnirala in se postopoma opuščala. Podjetje je tudi pričelo investicijsko vlagati in širiti proizvodne, upravne in skladiščne prostore. V obratu Ihanu se je tako v letu 1962 izgradila nova velika skladiščna hala, preje še delavnice in upravne prostore z lastnim laboratorijem. Na upravi se je dogradilo upravno poslopje, da se je omogočilo normalno delo nove uprave podjetja. Tudi v obratu "Peskokopi" se je dogradilo nekatere objekte oziroma obratne prostore. Iz Jarš se je preneslo k pralnici oddelek tlačne mase, ki je stalno povečeval proizvodnjo.

Večja investicijska vlaganja je podjetje imelo v letu 1965, ko se je postavilo prvo sušilnico kremenovega peska v obratu "peskokopi". V letu 1967 in 1968 se je zgradilo v obratu Ihan nov oddelek za proizvodnjo eksotermnih sredstev s pripadajočo kotlarno. V letu 1969 pa se je v obratu "Peskokopi" k obstoječi separaciji dogradila še nova, za lovljenje finega peska iz odpadnih voda, ki ga je preje voda odnašala v sedimentacijske bazene in v potok. Pomemben mejnik pri delu v obratu "Peskokopi" je bilo leto 1962, ko se je nabavil prvi bager za izkop peska. Tako je odpadlo težko in naporno ročno delo. Leta 1965 pa je bil v lastni režiji izdelan nakladač, ki je tudi na zadovoljstvo vseh, nadomestil ročno nakladanje peska iz kamionov na vagonne. Skratka iz leta v leto se je lajšalo delo delavcem z uvajanjem mehanizacije, tako, da je lopata, ki je še pred leti bila glavni inventar obrata izgubila svoj pomen.

Leta 1971 se je obstoječo separacijo (pralnico), ki je v svoji zgodovini do-

živela več sprememb in tehničnih dopolnitev popolnoma znova rekonstruiralo in se ji dogradilo stolp, v katerega se je postavilo sodobne naprave za pranje in klasiranje.

Nagel razvoj tehnologije livarjev je zahteval čedalje ostrejša pogoje glede asortimana livarskih peskov in je bilo nujno, da se obstoječe stanje, ki je bilo osnovano še na zastareli tehnologije sanira. 1972 leta pa se je rekonstruiralo še sušilnico peska s postavitvijo večje peči in odpraševalne naprave. Leta 1973 pa je pričel obratovati oddelek za oplasčenje peska po Croning postopku. S tem je obrat pridobil nov proizvod na stopnji višje predelave peska in ga uspešno plasiral na tržišče. Moderna tehnologija je zahtevala tudi boljše in zahtevnejša pomožna livarska sredstva. Zato se je tudi v obratu v "Ihanu" proizvodni program nenehno izpopolnjeval z novimi proizvodi in tehnološkimi postopki. Proizvodnja barv se je že popolnoma ukinila v letu 1973, ko se je še proizvajalo rumeno fasadno barvo. Tudi mletje se je zaradi zastarele tehnologije postopoma opuščalo. Skratka proizvodni program v obratu "Ihan" se je strogo usmeril v livarski servis s tem, da je nenehno izpopolnjeval svoj asortiman proizvodov.

Tako ima obrat sedaj široko paleto artilov, ki jih stalno dopolnjuje in izpopolnjuje. Skupno z obratom "Peskokopi" pa nastopata na tržišču kot pomemben dobavitelj surovin metalurškim obratom v Sloveniji in Jugoslaviji in se eden drugega tudi v tehnološkem smislu dopolnjujeta.

Brez dvoma je podjetje z osamosvojitvijo doseglo večji uspeh, kot bi ga pod okriljem podjetja, kjer bi predstavljala obrata stransko nepomembno vlogo. Težka je bila prehojena pot iz primitivne obrtniške proizvodnje, ki je temeljila le na delu mišic in znoju, v industrijsko proizvodnjo. Težko je bilo s krampi in lopatami izgraditi vse to kar ima podjetje danes. Vendar lahko je tisti delovni organizaciji, ki ima ljudi, ki so voljni delati in, ki jim je uspeh podjetja največje plačilo za vztrajno in naporno delo. Ko se danes oziramo po prehojeni poti lahko z veseljem ugotavljamo, da ima podjetje kljub mladosti že uspešno tradicijo.

Lovro Breznik

Viri:

- arhiv podjetja
- Slovenec
- Stane Stražar: "Svet pod Taboborom"
- Janez Pfeifer: "Zgodovina 10.letnega obstoja"
obrata KREMEN Domžale"
"20. letna kronika 1947 -1967".

kemični obrat Ihan

Z ustanovitvijo novega podjetja "TERMIT" Domžale je prišlo tudi v obratu v Ihanu, kateri se je takrat imenoval obrat "TOBI" (Tovarna barv Ihan) do bistvene spremembe tako, kar se tiče vrste izdelkov, kakor tudi količinske proizvodnje. Osnovna dejavnost tedanjega obrata je bila mletje predvsem kalcita in kaolina ter mineralne črnine, ter izdelava zidnih naravnih in kemičnih barv. Med vsemi izdelki se je vsekakor najvišje povzpel "BALTIMORE", to je bilo barvilo za specialna dela v pleskarski in pohištveni industriji. Vsi ostali izdelki so bili povečini manjše kvalitetne vrednosti, ter so že težko vzdržali konkurenco, ki se je že pojavljala na trgu. Zato smo v obratu v Ihanu postopoma prešli na izdelavo specialnih kemičnih pripomočkov za železarne in livarstvo ter mletjem nekaterih surovin za elektrodo industrijo. Pri tem moramo vsekakor omeniti posebni mlin takoimenovani "CIMMA MLIN" - italijanske konstrukcije v katerem že vrsto let meljemo vnetljive ferolegure kot so feromangan afine in carbire ferosilicij, in druge ventljive snovi. Mlin melje v posebnem zaprtem sistemu, kamur se dovaja dušik in je edini take vrste stroj v Jugoslaviji.

Drug zanimiv artikel, ki smo tudi pričeli izdelovati v Ihanu, po ustanovitvi "TERMIT-a", so izolacijske plošče IZOTERM plošče, katere se rabijo za oblogo težkih 8 in 16 tonskih kokil v železarnah pri litju "ingotov" iz katerih se po tem valjajo razni železni profili in pločevina. Tudi ta artikel se uporablja izključno v železarnah in jeklarnah, ter se dnevno vozi s tovarnjakom v železarno.

Kot tretji pomemben in masoven artikel, katerega smo tudi začeli izdelovati v novejšem času, je izolacijski prašek LITOTERM in IZOMIL. Tudi ta se uporablja pri vlivanju železa v kokile in ima lastnost izolacije med steno kokile in tekočo železno ali jekleno litino. S tem artiklom v glavnem zalagamo železarne Jesenice, Zenico in Ravne ter Nikšič.

To so v glavnem izdelki, katere se izdeluje v velikih količinah. Seveda pa izdelujemo v obratu v Ihanu še celo serijo drugih artiklov predvsem talila za barvne kovine, premaze za tlačno in kokilno litje ter kite za vse kovine za livarne, kakor tudi za avtomobilsko industrijo. Nekateri artikli so v prašnem, nekateri v tekočem stanju; prašne v posebni stiskalnici stiskajo v tablete in brikete.

S prehodom na drugo vrsto izdelkov, je bilo treba nabaviti tudi drugo opremo in stroje. Namesto prejšnje ene sušilnice, katera je bila na trdo gorivo, so bile zgrajene tri nove sušilnice, ena pa predelana tako, da imamo sedaj štiri sušilnice (dve na tekoče gorivo - mazut), dve pa na parno

ogrevanje. Seveda je bilo treba zgraditi tudi kotlovnico, ki poleg omenjenih sušilnic ogreva tudi del proizvodnih oddelkov.

V prostoru, kjer so bili prej primitivni mlinski kamni, je danes montiran modern mlin "ULTRAROTOR" za mletje izredno finih frakcij za izdelavo raznih premazov. Medtem, ko je bil prvotno ves pogonski sistem skoraj izključno vodni, pa so danes samo mlinski kamni še na vodni pogon, vsi ostali stroji in naprave, pa so priključeni na električno omrežje ali na paro.

Tudi kar se stavb tiče, je samo ena četrtnina še starega poslopja, vse ostalo pa je zgrajeno v zadnjih 15 letih, med drugim: glavno skladišče, obratne delavnice in laboratoriji ter pisarne, kotlovnica in sušilnice ter oddelek za talila, premaze in že omenjeni Litoterm in Izomil, oddelek Izoterm, oddelek Plošče pa je bil letos preseljen iz starih v obnovljene prostore ter delno mehaniziran. Vendar pa je kljub vsem izboljšavam v našem obratu še mnogo ročnega, ker proizvodnja poteka še vedno na bolj obrtniški način ter so le nekateri oddelki delno mehanizirani. O kakšni avtomatizaciji ne bi mogli govoriti; edina izjema je avtomatska stiskalnica in kotlovnica, kjer je kurjenje z mazutom avtomatsko.

Vsekakor bo treba v bodoče misliti na nadaljno modernizacijo obrata, še posebno pa je potrebno proizvodnjo mehanizirati. V neposredni bližini sedanjega obrata je že postavljena nova, velika kovinska hala, v katero bo treba čim prej montirati stroje za izdelavo Litoterma in Izomila, ustrezno sušilnico in avtomatski pakovalni stroj.

Tudi kar se tiče družbenega standarda, je bilo nekaj narejenega, vendar bo potrebno v bodoče tudi temu problemu, v našem obratu posvetiti več skrbi, v prvi vrsti bo izgraditi prepotrebne prostore kot so nove kopalnice, jedilnico in malo dvorano za razne seje in sestanke za 85 delavcev, kolikor nas je sedaj v Ihanu zaposlenih. Sedanji prostori so absolutno premajhni.

Kar se tiče našega sodelovanja v samoupravnih organih (tako obrata kakor tudi celega podjetja), je bilo zadovoljivo, saj je vedno več kot polovica odbornikov in delegatov direktnih proizvajalcev, kateri so na raznih tečajih in seminarjih o samoupravljanju, delno pa tudi s sodelovanjem na raznih sejah in sestankih, že pridobili tudi v tem pogledu določene izkušnje.

V zgornjem smo navedli samo nekaj načelnih premikov v našem obratu od ustanovitve "TERMIT-a" do danes. Seveda pa je bilo v tem času narejenih še mnogo raznih izboljšav. Prav tako pa je še mnogo problemov, katere bo treba v bodoče rešiti, pa nam čas in prostor ne dopušča, da bi lahko napisali prav vse, kar nas teži in si želimo.

Jože Jerman
Ivanka Paternoster

intervju ob obletnici

Ob obisku v obratu "Peskokopi" sem s tovariši, ki so že več kot 15 let zaposleni v obratu, imel razgovor o življenju in napredku v obratu v teh 15 letih. Pa naj govorijo, kar sami:

Delo je bilo primitivno, praktično vse smo napravili s svojimi rokami, mehanizacije ni bilo nobene.

Naraven pesek smo vozili v Domžale, separacije še ni bilo. Nakladanje v odkopu je bilo ročno, ročno je bilo tudi razkladanje na vagone na domžalski postaji. Štirje delavci so naložili povprečno po 6 vagonov na dan. Prva izboljšava, so bili jamski vozički v odkopih, njih pa smo (v Soteski) uporabljali za prevoz odkrivke na deponijo. Do odkopov smo napravili ceste. Delo je bilo udarniško, organiziral pa ga je sindikat.

V samem odkopu smo imeli lesen bunker, v katerega smo sejali pesek, spodaj pa je bil izpust za nalaganje tovarnjakov.

Še dobro se spominjamo, da smo ob otvoritvi odkopa v Hribcah imeli zabavo. V baraki, ki je bila za delavce smo imeli sod vina, pekli smo prasiča, pa tudi za ples je bilo poskrbljeno. Ob igranju harmonike, smo plesali na tovarnjakih, katere so šoferji postavili tako, da so nam z njimi napravili plesišče.

Z dobro voljo je res vse mogoče.

Prva separacija, ki smo jo postavili, je bila z enim bobnom, šele kasneje, dva. Poleg bobnov smo imeli le še dve črpalki in 6 hidrociklonov. Seveda smo morali do separacije napraviti tudi cesto.

Prevoz k separaciji je bil s traktorjem, na postajo pa so vozili kamioni. Šele kasneje, ko smo nabavili TAM-ove tovarnjake, je bilo tudi nalaganje nanje v odkopu mehanizirano, nalagal je traktor.

Ob postavitvi dveh pralnih valjev smo nabavili še prvi bager UB - o35; takrat že velika stopnja mehanizacije!

Pri postavitvi sušilnice (majhen sušilni boben, ročni skreper) smo naročili še avto cisterno, ki je pesek vozila k potrošnikom.

Naj opišem še delo v Jaršah, kjer smo mešali maso:

Zjutraj smo se vsedli v kletko, ki je bila na tovarnjaku in se odpeljali v odkop "Tomc", kjer so nam naložili glino. Po tem je sledil prevoz do Jarš, kjer smo (4 delavci), glino zmetali s tovarnjaka, jo znosili v mešalec, iz mešalca v skladišče, iz skladišča pa na tovorjak. Na izmeno smo napravili 15 do 30 ton mase!

Bilo je torej težko fizično delo, zato za sedanje, ne vidimo nobenih težav. Le tako naprej!

Gotar Ivan
Lavrač Maks
MAjdič Ferdinand
NOvak Anton

perspektive

Ob 15. obletnici ustanovitve podjetja je prav, da se ozremo tudi v prihodnost ter da napišemo par besed o nadaljnjem razvoju podjetja in o njegovih perspektivah.

Nagel razvoj železarstva in livarstva pri nas brez dvoma narekuje vse večje potrebe po surovinah. Te predstavljajo tudi pomožna livarska sredstva, ki jih proizvajata naša obrata. Zato lahko pravilno ugotavljamo, da so v prihodnosti s strani potrošnje zagotovljene perspektive, ki pa jih moramo pravočasno in načrtno izkoristiti. Smo med redkimi specializiranimi proizvajalci livarskih pomožnih sredstev v Jugoslaviji in moramo zato skrbeti, da bo naš program tudi v naprej specializiran v tej smeri. Ogromno proizvodov iz našega programa se trenutno uvaža, mnogo pa je tudi takih, ki se pri nas še ne proizvajajo in se za njih trošijo cenjena devizna sredstva. Zato moramo tudi na tem področju dati svoj doprinos k stabilizaciji našega gospodarstva.

Tudi osnutek družbenega dogovora o razvoju rudnikov in industrije nekovin, ter ukrepi za zagotovitev tega razvoja v obdobju 1976 do 1980 zagotavlja hiter porast proizvodnje industrije nekovin v navedenem obdobju in nam s tem odpira perspektive pri srednjeročnem programiranju. Brez dvoma, je da podjetje samo z lastnimi sredstvi ne bo moglo izpeljati vseh že sprejetih programov in načrtov za povečanje sedanjega obsega proizvodnje in za uvedbo nove in, da bo pri tem potrebna širša družbena pomoč.

Že v 14. številki našega Glasila smo objavili kratkoročni in dolgoročni program razvoja za obdobje 1976 do leta 1980. Ta program je bil sprejet na zborih delovnih ljudi in potrjen pri organih samoupravljanja in obsega:

1. Povečanje proizvodnje livarskih peskov z rekonstrukcijo obstoječe separacije na kapaciteto 250.000 ton surovega peska letno.
2. Povečanje proizvodnje Plastsil peskov na 21.000 ton letno.
3. Povečanje proizvodnje kislih mas in malt na 15.000 ton letno.
4. Uvedba nove proizvodnje - izdelava sintetične mineralne črnine.

Poleg navedenih večjih programov se predvideva še širši razvoj proizvodnje pomožnih livarskih sredstev predvsem povečanje in modernizacija proizvodnje livnega praška in uvedba proizvodnje bazičnih mas, v novi hali.

Programi so obsežni in bodo zahtevali visoko angažiranost vseh zaposlenih, da bodo lahko prišli do realizacije. Če hočemo po načrtani poti naprej in si ustvariti podlago za nadaljni obstoj in razvoj podjetja, bomo morali postavljene cilje realizirati.

Zainteresiranost naših potrošnikov glede naših programov nam izpričuje dejstvo, da je bila že pred časom ustanovljena samoupravna interesna skupnost za livarske peske, ki je že na svoji skupščini 11.6.1975. sprejela samoupravni sporazum o sofinansiranju rekonstrukcije separacije v Moravčah.

Podobna skupnost se ustanavlja tudi za proizvodnjo in potrošnjo oplasnjenih peskov. Take oblike povezovanja gospodarstva pa predstavljajo danes osnovno za nadaljni perspektivni razvoj in jih bomo zato morali še izvajati. Naše podjetje je majhna delovna organizacija, ki po obsegu in vrednosti proizvodnje v našem gospodarstvu ne pomeni veliko, vendar pa je z ozirom na surovinsko bazo, ki jo imamo, naša vloga pomembna in jo bomo še morali skupno z našimi potrošniki krepiti. Podjetje ima poleg specifičnega programa proizvodnje tudi ugodno lokacijo za oskrbovanje slovenskega in kvarnersko - isterskega metalurškega bazena in je tako tudi s te strani ugodnost za naš perspektivni razvoj.

Prav je, da si ob jubileju, podjetju zaželim tudi v bodoče uspešnosti, ki pa bo zagotovljena samo ob prizadevnosti vsakega člana naše samoupravne skupnosti, ob še večjih poslovnih rezultatih in višji produktivnosti in v pravih medsebojnih socialističnih odnosih.

Janez Otrin

ob prazniku

Kot ponavadi bomo tudi letos praznovali ob Dnevu rudarjev. Ta praznik bomo slavili obenem z jubilejem – to je s 15. obletnico obstoja podjetja, čeprav je le to obstajalo že veliko prej.

Lahko se vidi, da je naše podjetje v teh letih veliko napredovalo in, da i mamo tudi perspektive za nadaljni razvoj (seveda, če lahko računamo drug na drugega in na nadaljno složnost).

Če pogledamo nekaj let nazaj lahko ocenimo napredek v obeh obratih. Mnogo novih strojev je bilo nabavljenih za oba obrata in veliko izboljšav je bilo.

Vse to nas vozi k boljšim delovnim razmeram, k boljšemu zaslužku, standardu.

Za večji napredek bomo v prihodnje prizadevanja še povečali, ter ob ponovnem jubileju še srečnejši praznovali.

Vinko Dimc

s seje OO ZK

Na zadnji seji osnovne organizacije ZK "TERMIT" Domžale, katero smo imeli 6.6.1975. in sta jih prisostvovala tudi obč. sekretar ZK tov.

Narat Milan in Košir Danica kot poverjenik naše OO ZK, smo razpravljali o izpopolnjevanju letnega plana, investicijah, samoupravnem povezovanju z drugimi podjetji, samoupravljanju in organiziranju podjetja, o delitvi osebnih dohodkov in o delu družbeno - političnih organizacij v podjetju.

Pri pregledu realizacije proizvodnega plana smo ugotovili, da podjetje dobro posluje, saj je finančni plan obeh obratov za pretekle 4 mesece presežen, količinski pa je v Ihanu nekaj pred postavljenim planom, zaradi nepredvidenega izpada proizvodnje.

O samoupravnem povezovanju in investicijah, je poročal tov. direktor. Pri tem je navedel, da predvidena investicija v obratu "Peskokopi" zajema kar 3 programe: povečanje proizvodnje livarskega peska, plastsil peska in ognjestalnih mas. Finančno bodo pri teh investicijah močno zastopani tudi uporabniki teh proizvodov, ki jamčijo tudi za celoten odkup proizvodnje.

Razprava je prešla na samoupravljanje v našem podjetju, poudarjeno je bilo, da imamo vse s predpisi predvidene organe upravljanja, da vsi ti organi v redu opravljajo svojo dolžnost ter da je v teh organih zastopana 1/3 vseh zaposlenih. V zadnjem obdobju sta zelo aktivni tudi sindikalni podružnici obeh obratov, ki se trenutno veliko ukvarjata tudi z rekreacijo zaposlenih na morju.

Osební dohodki zaposlenih so v skladu z realizacijo - v redu!

Povprečna mesečna plača na zaposlenega v podjetju, v zadnjih 4 mesecih znaša 3.569,28 din in je med višjimi v občini. Vsi zaposleni pa so prejeli že tudi regres za letni dopust.

Razprava se je nato nadaljevala o samoupravnem organiziranju podjetja. Pri tem je bilo poudarjeno, da je komisija v izdelani analizi v letu 1973 ugotovila, da nimamo realnih pogojev za ustanovitev dveh TOZD-ov (Ihan, Peskokopi). S strani obč.sind. sveta in republiškega sindikata pa so nam svetovali, naj ponovno proučimo svoje pogoje, kajti nekaj pogojev za ustanovitev dveh TOZD-ov, po njihovem mnenju imamo (2 ločena obrata, vsak s svojo zaključeno proizvodnjo). Tako je na podlagi tega DS

imenoval novo komisijo, ki bo do konca leta izdelala novo analizo pogojev.

Na kraju pa smo razpravljali tudi o proslavi 15. letnice podjetja, katera bo 3. julija na področju Viderge nad Moravčami in katere naj bi se udeležili vsi zaposleni.

Vin ko Blejc

ZANIMIVO

28.5. smo si ogledali sejem protipožarne opreme v Kranju. Mislim, da je bil sam sejem dobro organiziran, pa tudi novosti iz te stroke je bilo veliko. Celo toliko, da za vse nisem vedel uporabnosti. Šele ob tem, ko vidiš toliko raznovrstne opreme spoznaš, da smo v firmi, kar precej na "psu" s protipožarno tehniko. No, tudi to bo v prihodnje boljše.

Po samem pregledu razstavnega prostora smo si ogledali še prikaz napada na skladišče vnetljivih tekočin, ki ga je organizirala JNA ob sodelovanju civilne zaščite in gasilcev.

To je bila pravzaprav najzanimivejša točka dneva, zato jo je vredno podrobneje opisati.

Na livadi je bila skopana jama velikosti cca 20 x 10 metrov, v katero so enote JNA zlile 3 avto cisterne lahko vnetljivih tekočin; "Skladišče" je bilo pripravljeno.

Po alarmu o napadu iz zraka je bilo nekaj minutno zatišje, nato pa sta

priletela dva aviona ter napadla skladišče. Še predno sta letali utegnili napasti, so se že oglasile brzostrelke in mitraljezi branilcev. Toda to letal ni zadržalo. Odvrгла sta bombe. Nekaj "kiksev" in zadetek v polno. Skladišče gori. Plamen je visok, vročina neznosna.

K skladišču z vključenimi sirenami pripeljejo avto cisterne JNA, opremljene za gašenje teh vrst požarov. S topovi na cisternah zasujejo požar s peno in ogenj ugasne.

Civilna zaščita pa odnese ranjence, ki so bili poškodovani ob napadu.

S tem je akcija požarne obrambe končana in na prizorišče pripeljejo nove cisterne, ki s svojimi topovi bruhajo rdeče - belo - plavo vodo, ter ustvarijo enkratni efekt državne zastave. Sledi spontan aplavz obiskovalcev, kot pohvala za res lepo in nepozabno akcijo, ter odličen zaključek.

Vsa pohvala organizatorju!

Boris Sedušak

